

JOSIP LISAC
Sveučilište u Zadru
Odjel za kroatistiku i slavistiku
Obala kralja Petra Krešimira IV, 2
HR-23000 Zadar
jlisac@unizd.hr

KOJI BI NAM DIJALEKATNI RJEČNICI BILI NAJPOTREBNIJI?

Hrvatska je dijalekatna leksikografija u posljednjim desetljećima bitno obogaćena, no učinjenim još ne možemo biti zadovoljni. Pregled rječničke obradbe raznih hrvatskih dijalekata pokazuje da su stanovita područja osobito zapostavljena, pa su nam rječnici s tih terena najpoželjniji. U čakavštini riječ je o rubnim dijalekatnim jedinicama (buzetski dijalekt, lastovska oaza, u manjoj mjeri jugozapadni istarski dijalekt), u kajkavštini najveći problem predstavlja donjosutlanski dijalekt, manji turopoljsko-posavski dijalekt, dok bi nam u štokavštini bio naročito potreban barem jedan rječnik hrvatskih govornika istočnobosanskoga dijalekta, a i u ostalim dijalektima potrebe su vrlo velike. Bili bi nam važni i rječnici Hrvata govornika torlačkoga narječja (npr. Janjevo ili Letnica; jedno od karaševskih sela).

Pitanje iz naslova još prije nekoliko desetljeća bilo bi nemoguće postaviti, jer je pravih dijalekatnih rječnika jedva u hrvatskoj filologiji bilo. Sada kada je stanje bitno bolje korisno je raspraviti o tom pitanju kako bi se eventualno u nekoj mjeri usmjerila buduća istraživanja. Doduše, znatan postotak hrvatskih dijalekatnih rječnika nije zadovoljavajuće kakvoće, ali i takva djela moramo uzimati u obzir, tj. moramo iz njih crpiti u znanstvenom radu. Usput napominjem kako u hrvatskom nacionalnom biću očito postoji golema energija kada se u nepovoljnim uvjetima objavljuju i brojna i opsežna djela. Često autorski honorari u potpunosti izostaju, uz to što autori nerijetko sami osiguravaju sredstva za objavljivanje svojih djela. Među hrvatskim dijalekatnim idiomima najbrojniji leksikološki i leksikografski prinosi odnose se na čakavsko narječje, a osobito u posljednjih desetak godina interes je za taj lingvistički rad neočekivano golem. Ističem veliko značenje Vojmira Vinje koji je u *fa-dranskim etimologijama* na visokoj razini iskoristio rezultate višedesetljetnog

terenskog i kabinetskog rada, a i u djelima drugih učenjaka (npr. Gorana Filipija) ima vrijednosti koje je u ovom tekstu potrebno spomenuti, iako nije riječ o dijalekatnim rječnicima ili bar nije riječ o tipičnim dijalekatnim rječnicima. Također je Akademijin *Rječnik* donosio bogatu dijalekatnu leksičku građu, a dijalekatnog leksika ima i u drugim djelima, npr. u rječnicima turcizama. Nerijetko bi zapravo trebalo govoriti o zbirkama riječi, ne o rječnicima, jer su se pojavljivali (i još se pojavljuju) naslovi što sadrže mali broj natuknica. Sve u svemu, trenutno se pripremaju mnogi hrvatski dijalekatni rječnici, uz nezanemarljiv napor hrvatskih jezikoslovaca, s time da bi u budućnosti bio vrlo koristan organizirani rad mnogih koji u hrvatskoj dijalekatnoj leksikografiji mogu biti od pomoći.

U okviru čakavštine poći ćemo od buzetskoga dijalekta, koji je obrađivan u nizu vrijednih priloga, međutim, izrazito nam nedostaje barem jedan dijalekatni rječnik te tako zanimljive govorne zone. Iz dosadanih obradbi znamo prilično i o leksiku, o kojem ponešto doznajemo i iz priloga Nataše Draščić / Nataše Vivoda o govorima Sv. Martina, Nugle, Vrha, Pračane, Škuljara itd., no ipak ostaje činjenica nesumnjive potrebe pravoga leksikografskoga ostvarenja.

Nešto je bolja situacija s jugozapadnim istarskim dijalektom iz kojeg nam je područja već desetljećima dostupan solidan rječnik govora Vodica na sjeveru Istre koji je izradio Josip Ribarić. Pritom je vrijedno napomenuti da je 2002. objavljeno novo izdanje Ribarićeve monografije, a tu je knjigu priredila autorova unuka Jasna Vince. Očito je da bi za znanost bio vrlo važan barem jedan rječnik iz južnijih predjela toga dijalekta.

Sjevernočakavski (ekavski) dijalekt izvanredno je obrađen u monografiji Silvane Vranić (*Čakavski ekavski dijalekt: sustavi i podsustavi*, Rijeka, 2005.), no tu nije obuhvaćena leksička problematika. Međutim, u monografiji Janneke Kalsbeek o govoru Orbanića kod Žminja, najvećoj monografiji uopće o kojem od hrvatskih organskih idioma, nalazimo i rječnik, a rječnici postoje i za pojedina mjesta na otoku Cresu (Mate Tentor, Peter Houtzagers, Nikola Velčić), za Labin (Marijan Milevoj) i Rukavac (Franjo Mohorovičić – Maričin) u Istri te za Crikvenicu (Đurdica Ivančić – Dusper). To znači da bi u Istri bio vrlo potreban rječnik kojega mjesta u Pazinštini, također rječnik Boljuna ili Lupoglava. Osim toga, zanimljiv bi bio rječnik sjevernoga Lošinja, svakako i rječnik kojega mjesta u okviru primorskoga poddijalekta, npr. Kostrene, posebno s obzirom na slabosti rječnika Zvonimira Turine i Antona Šepića – Tomina (*Rječnik čakavskih izraza*, Rijeka, 1977) koji se odnosi na oveće područje ekavsko i ikavsko-ekavsko, a nosi podnaslov *Područje Bakarca i Škrljeva*.

Niz govora s područja srednjočakavskoga (ikavsko-ekavskoga) dijalekta leksikografski je obrađeno. Riječ je o govoru Pićna u Istri (Šime Ružić – Sudčev), o govorima na Krku (Branko Turčić – Dobrinjština; dvojica Lovrića –

Baška), o rječniku Suska (Josip Hamm – Mate Hraste – Petar Guberina), o rječniku Unija (Margita Nikolić), o rječnicima paških mjesta (Nikola Kustić – Pag; Ivo Oštarić – Kolan), o rječnicima zadarskih otoka (Sali na Dugom otoku – Ankica Piasevoli; Kukljica na Ugljanu – Tomislav Maričić – Kukljičanin; Rivanj – Ladislav Radulić; Iž – Žarko Martinović), o rječniku Bosiljeva (Josip Krajač), o rječniku Novoga Vinodolskoga (Josip M. Sokolić – Kozarić i Gojko M. Sokolić – Kozarić), o senjskim rječnicima (Milan Moguš) te o rječniku Kompolja u Lici (Milan Kranjčević; radi se o golemu rječniku od blizu 1200 stranica). Rječnike je priređivao i Marinko Perušić. U Gradišću leksikografska su djela ostvarili Ivan Brabec, Gerhard Neweklowsky, Helene Koschat, Gisela Czenar, Elisabeth Palkovits, Angelika Kornfeind, Ester Bosits i drugi, manje rječnike Sanja Vulić i Jela Maresić (Klimpuh i Novo Selo). Iz Slovačke posjedujemo rječnike Václava Vážnoga, Joška Balaža, Sanje Vulić i Bernardine Petrović. Kako je pred izlaskom i rječnik Hrvatskoga Groba Fredinanda Takača, može se iznijeti činjenica da će, nakon rječnika V. Vážnoga te kolegica Vulić i Petrović, to mjesto dobiti i treći dijalekatni rječnik. Vážný je sastavio i rječnik što glavninom sadrži natuknice iz Novoga Sela kod Bratislave. Veoma bi bio potreban još jedan istarski rječnik (npr. rječnik Muna u sjevernoj Istri), zatim lošinjski rječnik i eventualno rapski (iako su se Rabom prilično pozabavili Mihovil Lovrić te Andrija Željko Lovrić). Bilo bi potrebno objaviti rječnik kojega goranskoga mjesta (npr. Vrbovskoga ili Brestove Drage), možda i rječnik čakavaca u Žumberku, kojima je znatnu pozornost u svom neumornom radu posvetio Petar Skok.

Znatan broj rječnika nastalo je na temelju južnočakavskih (ikavskih) idioma: Povoljana na Pagu (Ante Tičić), Tkon na Pašmanu (Sanja Vulić i Jela Maresić; postoji i mali pašmanski glosar Barbare Kolanović), Vrgada (Blaž Jurišić), šibenski otoci (Šepurine na Prviću – Lovre Vlahov; Zlarin – Slavko Bjažić i Ante Dean; Žirje – Božidar Finka i Antun Šojat), Drvenik (Sanja Vulić), Hvar (Brusje – Mate Hraste, Jure i Pere Dulčić; Vrboska – Dinko Matković), Brač (Dračevica – Petar Šimunović; Selca – Siniša Vuković), Vis (Robert Earl Whyte, Andre Roki – Fortunato, Joško Božanić, Pavao Mardešić – Centin), Korčula (Blato – Ante Bačić Fratrić; Smokvica – Božo Baničević; Lumbarda – Roko Cebalo). Na kopnu riječ je o djelima Duška Geića i Mirka Slade Šilovića (Trogir), kao i o djelima Tonka Radišića te Berezine Matoković – Dobrile (Split). Uz spomenute splitske autore još moramo navesti i knjigu *Ta lipa spliska rič*, djelo što je dijelom rječnik. Stinac u južnom Gradišću dobro je predstavljen rječnikom Gerharda Neweklowskoga, a postoje i drugi rječnici Neweklowskoga (Jezerjani, Narda) što popisuju ikavske čakavske riječi. S područja toga dijalekta najpotrebniji bi bili rječnici iz sjeverozapadne Istre, iz Klane ili Studene, naročito pelješki rječnik, jer glede Pelješca postojeća litera-

tura nikako nije zadovoljavajuća. Uz to, velik su problem i rječnici kopnenih govora, ali će to ubrzo biti popravljeno jer je pred izlaskom rječnik Kaštel Staroga (Radojka Đugum), a bit će pripremljen i bibinjski rječnik itd. Također bi Privlaka kod Zadra bila zanimljiva za temeljit leksikografski rad.

Lastovska oaza izrazito je dijalektološki zanimljiva, ponešto je i istraživana i obrađivana, ali je upravo neophodan rječnik, koji bi znanosti mogao biti dragocjen.

U cjelini nam u čakavštini najviše nedostaju rječnici rubnih dijalekatnih jedinica, buzetskoga dijalekta, jugozapadnoga istarskog dijalekta i lastovske oaze.

Kajkavsko narječje u posljednje je doba dijeljeno na šest (Brozović-Ivić 1988) odnosno na petnaest dijalekata (Lončarić 1996), a u ovoj ćemo prilici stanje kajkavske dijalekatne leksikografije prikazati dijeleći kajkavštinu na šest dijalekatnih jedinica.

Zagorsko-međimurski dijalekt dobio je vrlo znatnih leksikografskih prinosa, među kojima izvanredno mjesto pripada *Rječniku varaždinskoga kajkavskog govora* Tomislava Lipljina. To je opsežan rječnik od blizu 1300 stranica. Sasvim sažeti rječnik ivanečkoga govora sastavio je Franjo Hrg. Uz to posjedujemo i *Mali tematski rječnik samoborskoga kajkavskog govora* Milana Žegarca Peharnika. Potrebni su i novi rječnici, osobito rječnici međimurskih govora, a u tom smislu već imamo i dobrih najava.

S područja turopoljsko-posavskoga dijalekta objavljen je neveliki rječnik Antuna Šojata uklopljen u monografiju “Turopoljski govori”; uglavnom je to mraclinski rječnik. Posebnost predstavlja *Mali slikovni rječnik zavičajnoga govora Žabna, Odre, Stupna, Sela i Grede*, objavljen 2005. u redakciji Mije Lončarića. Vrlo je skromna opsegom i ambicijama zbirka kajkavskih riječi Stjepana Krpana *Hrvati u Keči*, a ta se zbirka odnosi na Hrvate iseljene 1801. u Rumunjsku. Potrebni su novi rječnici, uključujući i kajkavce u Banatu, u Vojvodini.

Općenito su među kajkavcima Podravci u leksikografiji najmarljiviji. Virskim leksikom bavili su se Franjo Fancev i Josip Herman, Jela Maresić sastavila je dva rječnika Podravske Sesveta i đurđevečki rječnik. Opsežan je *Rječnik govora Gole* Ivana Večenaja i Mije Lončarića. Veliko značenje ima rad Velimira Piškorca koji je prvenstveno proučavao germanizme u podravskim govorima, osobito u đurđevečkom idiomu. Potrebni su i novi rječnici križevačko-podravskoga dijalekta, poglavito govorā na zapadu toga dijalekta.

Donjosutlanski dijalekt uopće nije zastupljen u kajkavskoj leksikografiji što je očito propust koji mora biti nadoknađen. Bolje je prošao goranski dijalekt, jer je, nakon neznatnog rječnika brodmoravičkoga govora Viktora Jurkovića, objavljen i prilično opsežan rječnik Tršća u Gorskom kotaru (Slavko Malnar), također manji fužinski rječnik Zlate Bujan Kovačević. Međutim, potrebni su i novi rječnici, osobito iz istočnoga poddijalekta, iz Lukovdola ili iz okolice.

Prigorski dijalekt kajkavska je jedinica u kojoj nalazimo i ozaljsko područje, a taj je teren prilično detaljno leksikografski istraživao Stjepko Težak. Potrebna su i nova istraživanja, osobito istraživanja tipičnih kajkavskih govora područja toga dijalekta.

Posebno mjesto imaju govori Vedešina i Homoka u Madžarskoj, koji su idiomi, među ostalim, obrađivani u monografiji Petera Houtzagersa; tu nalazimo i vrlo koristan rječnik. Riječ je o govorima koji su danas uz Nežidersko jezero u Madžarskoj, a podrijetlom su iz područja oko Velike i Međuriča u Slavoniji.

U svemu, u kajkavštini su neophodna leksikografska djela s područja donjosutlanskoga dijalekta, a izrazita je i potreba za opsežnijim rječnikom turo-poljsko-posavskoga dijalekta.

U hrvatskoj dijalektologiji mnoge je poslove prvi obavio Milan Rešetar, pa je tako u knjigu *Der štokavische Dialekt* uvrstio znatan odjeljak posvećen štokavskom leksiku u rječničkom obliku, a i u monografiji o moliškohrvatskim govorima čitamo nezaobilaznu zbirku riječi. S područja zapadnoga dijalekta (novoštokavskoga ikavskog), nakon Rešetarova moliškog rječnika, postoji niz rječnika: sažeti Maštrovićev rječnik ninskoga govora, *Rečnik bačkih Bunjevaca* Marka Peića i Grge Bačlije, *Sumartinski rječnik* Pavice Novaković, rječnik duvanjsko-livanjskoga govornog tipa Nikole Ramića, rječnik Svetog Roka *Taslak* Mile Japunčića, rječnik Podlapca Jure Karakaša, rječnik Kruča (Molise) Waltera Breua i Giovannija Piccolija te rječnik Mundimitra Agostine Piccoli i Antonija Sammartina, Šamija-Ujevićev *Rječnik imotskoga govora*, opuzenski rječnik romanizama Vojislava Matage, *Ričnik ličke ikavice* Marka Čuljata te *Rječnik govora Dalmatinske zagore i zapadne Hercegovine* Ivica i Filipa Gusića. Imotsko područje dobilo je i novo izdanje, naime, *Rječnik imotsko-bekijskoga govora* Ivana Branka Šamije. Uz to potrebno je spomenuti Sekerešov rječnik govora Vuke u Slavoniji, Bikićev rječnik prominskoga govora, Matas-Šilovićev rječnik sela Dalmatinske zagore i male rječnike Smiljane Šunde iz Podgore u Makarskom primorju. Osim toga, potreban je rječnik ikavskih novoštokavskih govora u Gorskom kotaru, barem po jedan rječnik govora u zapadnoj Hercegovini i u zapadnoj Bosni, kao i rječnik Sućurja na Hvaru. Opsežan rječnik govora bačkih Bunjevaca od blizu 2000 stranica sastavio je Ante Sekulić, ali još nije objavljen. Značajki dijalekatnoga rječnika nalazimo u rječniku frazema u knjizi Mire Menac – Mihalić *Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj*.

Istočnohercegovačko-krajiški dijalekt u leksikografskom je obliku predstavljen skromnim prinosom Milka Popovića u kojem je donesen leksik žumberačkog područja, a očito je ambiciozniji *Rječnik dubrovačkog govora* Mihaila Bojanića i Rastislave Trivunac. To, razumije se, znači da su potrebni i novi-

ji rječnici, npr. barem jedan rječnik toga dijalekta u sjevernoj zoni (npr. u Slavoniji), i to govora kojim govore Hrvati. Potreban je i još jedan rječnik dubrovačkoga područja, leksikografsko djelo koje će pouzdano prikazati stanje toga terena.

Slavonski dijalekt izvanredno je uspješno početkom 20. stoljeća obrađivao Stjepan Ivšić, koji je pozornost posvećivao i leksiku, ali nije sastavio nijednoga dijalekatnog rječnika. Poslije je mnogo priloga proučavanju dijalekatnoga stanja od zapadne Slavonije do Baranje, Srijema i Bačke dao Stjepan Sekereš, koji je sastavio i niz rječnika (Našice i okolica, Antin i Tordinci, Nova Gradiška i okolica, slavonska Podravina, Požeška kotlina, južna Baranja, zapadna Bačka itd.) uglavnom skromnoga opsega, ali ipak osjetnoga značenja. Potkraj 20. stoljeća poznavanju dijalekatnoga leksika pridonijela je Latinka Golić svojom knjigom *Suvremeni donjomiholjački govor*. U knjižici *Naše riči* Martin Jakšić donio je građu iz Starih Mikanovaca, a svoj je rad bitno proširio, uvjetno rečeno, općeslavonskim rječnikom *Divanimo po slavonski*. Sad je već slavonski leksik dobro poznat, no potreban je barem jedan pravi dijalekatni rječnik kojega od govora slavonskoga dijalekta u Slavoniji, također makar i skromniji rječnik kojega idioma slavonskoga tipa u Madžarskoj i u Bosni i Hercegovini (područje oko Orašja).

Među štokavskim dijalektima u kojima su u ovećoj mjeri zastupljeni i Hrvati, u smislu dijalekatne leksikografije najslabije je stanje na području istočnobosanskoga dijalekta. To je područje, doduše, mnogo proučavano, postoje i opsežni prinosi Ivana Brabeca i Dalibora Brozovića, no rječnici ipak nedostaju. Dakle, potreban je bar jedan rječnik s područja toga dijalekta, a leksikografski prilozi potrebni su i iz Hrvatske Kostajnice (ukoliko tamo još ima istočnobosanskoga dijalekta), iz okolice Virovitice i iz Madžarske.

Vlahijska oaza dobro nam je poznata i općenito i u leksikografskom smislu, i to zahvaljujući knjigama Siegfrieda Tornowa.

U ostalim štokavskim dijalektima također su nam potrebni dijalekatni rječnici, npr. iz okolice Iloka (šumadijsko-vojevođanski dijalekt), gdje već imamo Sekerešov prinos, zatim iz Rekaša (kosovsko-resavski dijalekt), kao i s područja zetsko-južnosandžačkoga dijalekta. Doduše, s područja toga dijalekta imamo rječnik romanizama Vesne Radulović – Lipovac, ali se možda možemo nadati da Crnogorci prirede rječnik kojega hrvatskoga govora u Boki, ako ne sami Hrvati, kao što je Josip Ribarić priredio rječnik perojskoga govora, rječnik crnogorskoga idioma u Istri.

S područja torlačkoga narječja posjedujemo monografije o govorima Janjeva, Letnice te Karaševa i okolice, ali leksikografski rezultati još izostaju. Vjerojatno je da bi u sastavljanju rječnika mogli dobro poslužiti Janjevci u zagrebačkoj Dubravi ili u Kistanjama.

Dakle, iako su u najnovije doba ostvareni veliki koraci naprijed u hrvatskoj dijalekatnoj leksikografiji, ipak su i dalje zadatci vrlo veliki, osobito u nekim područjima hrvatskoga dijalekatnoga pejzaža.

Selektivna bibliografija izvora:

- BAČIĆ FRATRIĆ, ANTE 1988. *Rječnik blatskog govora hrvatskog jezika na književni jezik rastumačen*. Blato : Vlastita naklada.
- BANIČEVIĆ, BOŽO 2000. *Rječnik starinskih riječi u Smokvici na Korčuli*. Žrnovo : Župni ured Žrnovo.
- BJAŽIĆ, SLAVKO i DEAN, ANTE 2002. *Zlarin. Kratka povijest i rječnik*. Zagreb : Prometej.
- BOJANIĆ, MIHAILO i TRIVUNAC, RASTISLAVA 2002. *Rječnik dubrovačkog govora*. Beograd : *Srpski dijalektološki zbornik XLIX*.
- BREU, WALTER – PICCOLI, GIOVANNI 2000. *Dizionario croato molisano di Acquaviva Collecroce*. Campobasso : Associazione Culturale Naš Grad.
- BUJAN KOVAČEVIĆ, ZLATA 1999. *Fužinarski kaj*. Fužine : MH Delnice, Podružnica Fužine.
- CEBALO, ROKO 2005. *Razgovori na mrkenti. Stare lumbarajske riči*. Zagreb : Vlastita naklada.
- ČULJAT, MARKO 2004. *Ričnik ličke ikavice*. Gospić : Lik@press.
- DULČIĆ, JURE i DULČIĆ, PERE 1985. Rječnik bruškoga govora. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 7/2, Zagreb, 371–747.
- FILIP, GORAN 1997. *Betinska brodogradnja. Etimologijski rječnik pučkog nazivlja*. Šibenik : Županijski muzej.
- FINKA, BOŽIDAR i ŠOJAT, ANTUN 1968. Govor otoka Žirja, *Rasprave Instituta za jezik*, 1, 121–220.
- GEIĆ, DUŠKO – SLADE ŠILOVIĆ, MIRKO 1994. *Rječnik trogirskog čakavskog govora*. Trogir : Muzej grada Trogira.
- GOLIĆ, LATINKA 1993. *Suvremeni donjomiholjački govor*. Donji Miholjac : Poglavarstvo i Fond za kulturu općine Donji Miholjac.
- GUSIĆ, IVICA – GUSIĆ, FILIP 2004. Zagreb : Vlastita naklada.
- HAMM, JOSIP – HRASTE, MATE – GUBERINA, PETAR 1956. Govor otoka Suska, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 1, 7–213.
- HOUTZAGERS, H. P. 1985. *The Čakavian Dialect of Orlec on the Island of Cres*. Amsterdam : Rodopi.
- HOUTZAGERS, PETER 1999. *The Kajkavian Dialect of Hidegség and Fertőhomok*. Amsterdam – Atlanta, GA : Rodopi.
- HRASTE; M. – ŠIMUNOVIĆ, P. – OLESCH, R. 1979. *Čakavisches-deutsches Lexikon I*. Köln – Wien : Böhlau.

- HRG, FRANJO 1996. *Ivanečki govor i rječnik*. Ivanec : Narodno sveučilište “Đuro Arnold”.
- IVANČIĆ-DUSPER, ĐURĐICA 2003. *Crkvèniškī besedār*. Rijeka – Crikvenica: Ustanova u kulturi “Dr. Ivan Kostrenčić” – Adamić.
- JAKŠIĆ, MARTIN 2003. *Divanimo po slavonski*. Zagreb : Pergamena.
- JAPUNČIĆ, MILE 1996. *Taslak*. Zagreb : Vlastita naklada.
- JURIŠIĆ, BLAŽ 1973. *Rječnik govora otoka Vrgade uspoređen s nekim čakavskim i zapadnoštokavskim govorima*. Zagreb : JAZU.
- KALSBECK, JANNEKE 1998. *The Čakavian Dialect of Orbaniči near Žminj in Istria*. Amsterdam – Atlanta, GA : Rodopi.
- KOSCHAT, HELENE 1978. *Die čakavishe Mundart von Baumgarten im Burgenland*. Wien : Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- KRAJAČ, JOSIP 1999. Bosiljevski govor, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 11, 77–164.
- KRANJČEVIĆ, MILAN 2004. *Ričnik gäcke čakāvšćine. Kōnpojlski divān*. Otočac: Katedra Čakavskog sabora pokrajine Gacke – Rijeka : Graftrade.
- KUSTIĆ, NIKOLA 2002. *Čakavski govor grada Paga s rječnikom*. Zagreb : Društvo Pažana i prijatelja grada Paga.
- LIPLJIN, TOMISLAV 2002. *Rječnik varaždinskoga kajkavskog govora*. Varaždin : Garestin d.o.o.
- LOVRIĆ, MIHOVIĆ i LOVRIĆ, ANDRIJA-ŽELJKO 2005. *Gan-Veyan osce Bascanski besidar*. Zagreb : Znanstveno društvo za proučavanje podrijetla Hrvata – Hrvatsko-indijsko društvo.
- MALNAR, SLAVKO 2002. *Pamejnek. Govor u čabarskom kraju*. Čabar : Matica hrvatska Čabar – Adamić.
- MARDEŠIĆ-CENTIN, PAVAO 1977. Rječnik komiškoga govora, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 4, 265–321.
- MARESIĆ, JELA 1996. Rječnik govora Podravske Sesveta. *Filologija*, 27, 153–228.
- MARESIĆ, JELA 1999. Đurdevečki rječnik. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 11, 187–254.
- MARIČIĆ-KUKLJIČANIN, TOMISLAV 2000. *Rječnik govora mjesta Kukljica*. Zadar : Matica hrvatska Zadar.
- MARTINOVIĆ, ŽARKO 2005. *Rječnik govora otoka Iža*. Zadar : Gradska knjižnica Zadar.
- MATAGA, VOJISLAV 2003. *Romanizmi u neretvanskome govoru*. Zagreb : Altagama.
- MATKOVIĆ, DINKO 2004. *Rječnik frazema i poslovice govora Vrboske na otoku Hvaru*. Jelsa : Ogranak Matice hrvatske Jelsa.
- MATOKOVIĆ BEREZINA, DOBRILA 2004. *Ričnik velovareškoga Splita*. Split : Vlastita naklada.

- MILEVOJ, MARIJAN 1992. *Gonan po nase*. Labin : Vlastita naklada.
- MOGUŠ, MILAN 2002. *Senjski rječnik*. Zagreb-Senj : HAZU i Matica hrvatska Senj.
- MOHOROVIČIĆ-MARIČIN, FRANJO 2001. *Rječnik čakavskog govora Rukavca i bliže okolice*. Rijeka : Adamić.
- NEWELKOWSKY, GERHARD 1978. *Die kroatische Dialekte des Burgenlandes und der angrenzenden Gebiete*. Wien : Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- NEWELKOWSKY, GERHARD 1989. *Der kroatische Dialekt von Stinatz Wörterbuch*. Wien : Wiener slawistischer Almanach.
- NIKOLIĆ, MARGITA 2000. *Unije: kuželj vaf sarcu*. Mali Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres – Lošinj.
- OŠTARIĆ, IVO 2005. *Rječnik kolanjskoga govora ili ričnik mista Kolana na otoku Pagu*. Zadar : Matica hrvatska Zadar.
- PEIĆ, MARKO – BAČLIJA, GRGO 1990. *Rečnik bačkih Bunjevacu*. Novi Sad – Subotica : Matica srpska.
- PERUŠIĆ, MARINKO 1993. *Rječnik čakavsko-kajkavskih govora karlovačko-dugoreškog kraja*. Karlovac : Radio Karlovac.
- PIASEVOLI, ANKICA 1993. *Rječnik govora mjesta Sali*. Zadar : Ogranak Matice hrvatske Zadar.
- PICCOLI, AGOSTINA – SAMMARTINO, ANTONIO 2000. *Dizionario dell'idioma croato-molisano di Montemitro / Rječnik moliško-hrvatskoga govora Mundimitra*. Montemitro-Zagreb : Fondazione "Agostina Piccoli" – Matica hrvatska.
- RADIŠIĆ, TONKO 1999. *Ričnik spliskog govora*. Split : Samizdat. Mala splitska biblioteka.
- RADULIĆ, LADISLAV 2002. *Rječnik rivanjskoga govora*. Zadar : Matica hrvatska Zadar.
- RADULOVIĆ-LIPOVAC, VESNA 1981. *Romanizmi u Crnoj Gori – Jugoistočni dio Boke Kotorske*. Cetinje-Titograd : Obod-Pobjeda.
- RAMIĆ, NIKOLA 1999. Livanjsko-duvanjski govorni tip. *Srpski dijalektološki zbornik*, XLVI, 263–426.
- REŠETAR, MILAN 1907. *Der štokavische Dialekt*. Wien : Kais. Akad. der Wissenschaften.
- REŠETAR, MILAN 1911. *Die serbokroatischen Kolonien Südtaliens*. Wien : Kaiserliche Akademie der Wissenschaften.
- RIBARIĆ, JOSIP 2002. *O istarskim dijalektima*. Pazin : Josip Turčinović d.o.o.
- ROKI-FORTUNATO, ANDRO 1997. *Libar Viškiga žazika*. Toronto : Vlastita naklada.
- RUŽIĆ-SUDČEV, ŠIME 1999. *Pićan i pićonski idiomi*. Pula : C. A. S. H.
- SEKEREŠ, STJEPAN 1977. Govor Hrvata u južnoj Baranji. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 4, 323–484.

- SOKOLIĆ-KOZARIĆ, JOSIP M. – SOKOLIĆ-KOZARIĆ, GOJKO M. 2003. *Rječnik čakavskog govora Novog Vinodolskog*. Rijeka-Novi Vinodolski : Vlastita naklada.
- ŠAMIJA, I. B. – UJEVIĆ, P. 2001. *Rječnik imotskoga govora*. Zagreb : Zavičajni klub Imočana.
- ŠOJAT, ANTUN 1982: Turopoljski govori. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 6, 317–493.
- TENTOR, MATE 1909. Der čakavische Dialekt der Stadt Cres (Cherso). *Archiv für slavische Philologie*, 30, 146–204.
- TEŽAK, STJEPKO 1981. Ozaljski govor. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 5, 203–428.
- TIČIĆ, ANTE 2004. *Rječnik govora mjesta Poveljane*. Zadar : Matica hrvatska Zadar.
- TORNOW, SIEGFRIED 1989. *Burgenlandkroatisches Dialektwörterbuch. Die vlahischen Ortschaften*. Berlin : Osteuropa-Institut an der Freien Universität Berlin.
- TURČIĆ, BRANKO 2002. *Sedmoškojani. Prvi čakavski rječnik*. Rijeka : Adamić.
- VELČIĆ, NIKOLA 2003. *Besedar bejske tramuntane*. Mali Lošinj-Beli-Rijeka: Adamić-Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj-Tramuntana.
- VEČENAJ, IVAN – LONČARIĆ, MIJO 1997. *Rječnik govora Gole*. Zagreb : Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- VINJA, VOJMIR 1998–2003–2004: *Šadranske etimologije I–III*. Zagreb : HAZU – Školska knjiga.
- VLAHOV, LOVRO 1996. *Dalmatinski pučki ričnik našega kraja*. Zagreb : Vlastita naklada.
- VUKOVIĆ, SINIŠA 2001. *Ričnik selaškoga govora. Rječnik dijalekta Selaca na otoku Braču*. Split : Laus.
- VULIĆ, SANJA – PETROVIĆ, BERNARDINA 1999. *Govor Hrvatskoga Groba u Slovačkoj*. Zagreb : Korabljica.
- WHYTE, ROBERT EARL 1967. *Komiški, a Čakavian Dialect: Its Verbal Morphology with Texts and Concorded Glossary*. Wisconsin : The University of Wisconsin.

Osnovna literatura:

- BROZOVIĆ, DALIBOR – IVIĆ, PAVLE 1988. *Jezik, srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*. Zagreb : Jugoslavenski leksikografski zavod “Miroslav Krleža”.
- LISAC, JOSIP 2005. Dijalekatni rječnici hrvatskoga jezika u posljednjih stotinjak godina. *Mogućnosti*, LII, 4–6, 149–156.
- LONČARIĆ, MIJO 1996. *Kajkavsko narječje*. Zagreb : Školska knjiga.

MARESIĆ, JELA 2003. Kajkavska dijalekatna leksikografija. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 29, 391–406.

VULIĆ, SANJA 2001. Dvojezični gradišćanskohrvatski dijalekatni rječnici. *Čakavska rič*, XXIX, 2, 23–46.

VULIĆ, SANJA – MARESIĆ, JELA 1998. Frazemi u rječnicima izvornih čakavskih i kajkavskih govora. *Filologija*, 30–31, 395–402.

Which dialectal dictionaries do we need the most?

Abstract

Croatian dialectal lexicography has been enriched to a large extent in the last decades, but we still cannot be satisfied with what has been done. An overview of the dictionary-processing of various Croatian dialects shows that certain regions are especially neglected, therefore the dictionaries from these areas are the most wished for.

Ključne riječi: rječnici, čakavština, štokavština, torlačko narječje

Key words: dictionaries, Čakavian, Štokavian, Torlakian dialect

